

למעשה

הרב עובדיה דהן שליט"א

יו"ר המועצה הדתית אשדוד ורב בית הכנסת הניכי הישיבות – "בית יוסף" קרית פוניבו

"וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים" (י"ח - א') יתרו זכה שקראו פרשה בתורה על שמו, ולא סתם פרשה אלא פרשה של מתן תורה, לכאורה היה מתאים לקרוא פרשה זו, פרשה של מתן תורה, על שם משה רבנו שהוא הוריד את התורה, אך לא, קוראים על שם גוי - יתרו, ברור הדבר שלקריאת פרשה בתורה יש משמעות, א"כ מדוע קוראים לה על שם יתרו. וביותר קשה, הרמב"ן מביא מחלוקת אם יתרו בא לפני מתן תורה או אחרי מתן תורה. לפי הדעה שיתרו בא אחרי מתן תורה, השאלה מתעצמת מדוע התורה הקדימה לכתוב את ביאת יתרו לפני מתן תורה, הרי זה לא לפי סדר הזמן? מתרץ רבי שלמה וולבא, בהכרח שהתורה רצתה לכתוב כאן הקדמה למעמד הר סיני, והקדמה זו היא סיפור בואו של יתרו. נתאר לעצמנו שאדם יושב וקורא בעיתון שהיה קריעת ים סוף, הוא היה יכול לשמוע ולומר "איזה סיפור יפה". אבל יתרו, כשישמע על קריעת ים סוף, מיד קם והלך אל המדבר אל משה רבינו ובני ישראל. זה סוג אחר של שמיעה. כשיתרו שמעו, היתה זו שמיעה שמיד יצאה ממנו תוצאה - שהוא בא לראות מקרוב את כלל ישראל. זה כבר מצביע על משהו, וזה ההקדמה הראשונה למתן תורה. מיתרו אנו למדים, שכדי לקבל את התורה, צריך שיהיה קודם את חוש השמיעה. שמיעה זו איננה דבר קל, יש הבדל איך כל אחד שומע. אומר הרב וולבא יתכן שאם אנחנו היינו במעמד הר סיני, היינו מפטירים אח"כ שזו היתה "דרשה יפה" אני מניח שזה היה הרושם שלנו ממעמד הר סיני, כך אנו רגילים לשמוע. הקב"ה שאל את שלמה המלך מה הוא רוצה? עושר או אריכות ימים וכדומה. ושלמה ביקש "ונתת לעבדך לב שומע" [מלכים א' ג', ט']. לכאורה הלא שומעים באוזניים ולא בלב? אלא כנראה שצריך שהלב ישמע, שיכנס ללב, מה שהאוזניים שומעות זה נכנס מכאן ויוצא מכאן, שמיעה צריכה להיכנס ללב, צריך לשמוע עם הלב. וזה לומדים מיתרו, שתיכף ששמע הלך למדבר אל בני ישראל. גם רבי עקיבא התנא הגדול, צמח מהתבוננות אחת שראה איך המים שחקו אבנים, אמר, אם המים הצליחו לשחוק את האבן, על אחת כמה וכמה שהתורה יכולה להיכנס לתוך ליבי. אם ר' עקיבא היה רואה את זה בהסתכלות שטחית של תופעת טבע, לא היה יוצא ממנו גדול שכזה אך ראה, התבונן, ועשה מעשה (מדשן ביתך)

מאמר מרכזי הרב פנחס זרביב

מה המיוחד בהודאה של יתרו

ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אתכם מיד מצרים ומיד פרעה וגו' (יח י) תנא משום רבי פפיס, גנאי הוא למושה וששים רבוא שלא אמרו ברוך עד שבא יתרו ואמר: 'ברוך ה'.' (סנהדרין צ"ד)

ותמה הגרי"צ סלנט זצ"ל בספרו 'באר יוסף' כיצד קרה הדבר שמושה וכל ישראל לא אמרו 'ברוך ה', עד שבא יתרו ואמר? ועוד, הלא משה ובני ישראל שיבחו והודו לה' בשירת הים ופירטו הנסים והנפלאות שנעשו להם, ומה היתרון במילים 'ברוך ה' יותר משירת הים, עד שיחשב הדבר לגנאי?

אלא יש לבאר בהקדים מש"כ בלהגיד (ויחי)

"נפתלי אילה שלוחה הנתן אמרי שפר, א"ר אבהו: אל תקרי אמרי שפר אלא אמרי ספר. חושים בריה דדן תמן הוה ויקרין ליה אודניה (כברו אזניו משמוע, רש"י), אמר להו: מאי האי (למה אינכם קוברים אותו)? ואמרו ליה: קא מעכב האי עד דאתי נפתלי מארעא דמצרים. אמר להו: ועד דאתי נפתלי מארעא דמצרים יהא - אבי אבא מוטל בבזיון? שקל קולפא (מקל) מחייה ארישיה, נתן עיניה ונפלו אכרעא דיעקב, פתחינהו יעקב לעיניה ואחיק. והיינו דכתיב: ישמח צדיק כי חזה נקם פעמיו ירחץ ברם הרשע. באותה שעה נתקיימה נבואתה של רבקה, דכתיב למה אשבל גם שניכם יום אחר, ואע"ג דמיתתן לא ביום אחד הואי, קבורתן מיהא ביום אחד הואי" (סוטה י"ג). למה אתה צועק?

אספר לכם דבר מעניין. היה בעולם צדיק שהיה מכונה השרף מטריסק. בלשון החסידים הוא נקרא "השרף" - שהיה יותר גדול ממלאך. אמרו שבשעה שעמד בתפילה, ראו שבוער אש מעליו - והיה מתפלל בצעקות, בקול רעש גדול, - איזו דביקות, איזו התלהבות! יום אחד בא לביתו יהודי תושב גרמניה. תושבי אותו אזור בגרמניה - שקטים בטבעם. והנה לקראת הימים האחרונים לשהותו אצל הרבי שאלה אותו הרבנית: איך אתה מרגיש כאן? "הכל בסדר. אבל דבר אחד אני לא מבין".

"מה אתה לא מבין?"

"מדוע הרבי עושה סקנדלים, באמצע התפילה? צועק ודופק. שייגד את התפילה בשקט".

אמרה לו הרבנית: "מפני שהלב שלו בוער. לכו שורף באש. הוא מוכרת לצעוק". אמר היהודי: "גם לי בוער, וגם אצלי הלב רותת, ואיני צועק. אני מתפלל בשקט".

"לא, אם הלב בוער, מוכרחים לצעוק. אם אתה לא צועק, סימן שהלב שלך קר" השיבה הרבנית.

המשך בעמוד הבא

ניתן לשמוע את שיעורי הרב פנחס זרביב שליט"א בקול הלשון 0722741111

"לא, רבנית!, הלב בוער, ואני לא צועק".

ליוכוח כזה אין סוף. היא אומרת שהלב לא בוער, והוא חושב ואומר שהלב כן בוער. הרבנית שמעה לדבריו בנחת, ועיבה את המקום.

היה זה ערב שבת. היהודי לקח את כל כספו והפקידו בידי הרבנית. במוצש"ק תקף אחרי הבדלה ניגש לרבנית: "רבנית, את הכסף בבקשה".

הרבנית שהייתה מאד פקחית: "איזה כסף?" שאלה.

"הכסף שלי!"

"אולי, אולי, יש לך טעות?" "רבעצן, רבנית, אל תעשי קונצ'ים!"

"אולי התבלבלת?"

"רבנית, רבנית, אל תמתחי את העצבים שלי! וכי את יודעת מה יש שם בנרתיק שהנחת בידך,

מונח בו כל כספי. יש שם גם הלוואות. נסעתי ליריד לקנות

סחורה. במה אקנה?"

"אולי נתת לאדם אחר?"

"רבנית!!!! החל לצעוק "רבנית מה את עושה לי?!"

אמרה לו הרבנית: תסלח לי, ר' יהודי, תדבר בנימוס, בשקט. מה אתה צועק? מה אתה צועק?"

"מה אני צועק? הלב שלי בוער". אה, הלב שלך בוער, אתה צועק? קח את הכסף. אבל דע לך,

אם הלב בוער, כן צועקים. רק תלוי איפה הלב בוער. אם הוא לוחט בתפילה, בוער ביראת שמים, או בדברים בטלים...". אי, אי.

כשחושבים בן דן ראה שלא נותנים לקבור את יעקב אבינו, לקח בידו מקל אנטרומר ונטל את

ראשו של עשו מעליו. הראש התגלגל לבין רגליו של יעקב. באותו

הרגע יעקב אבינו ע"ה חייד. שמעתם פעם מתים מחייכים? נו, "יעקב אבינו לא מת" פוסק רבי

שבתי את פסוקו, ומתחיל את הדרשה בכיכר השבת בירושלים. כאשר אמרו לחושים בן דן

שהעיכוב נובע מעשו, הוא שאל בקול "ועד דאתי נפתלי מארעא דמצרים יהא אבי אבא מוטל

בבזיון?!" תיד שקל קולפא (מקל) מחייה ארישיה... הוריד את ראשו מעליו.

רבתי, ישנה כאן שאלה.

היו שם שמעון ולוי הקנאים הגדולים שהרגו את כל שכם בגלל שפגעו בדינה, ועימהם היו עוד

כל שבטי קה, ואף אחד מהם לא הרג את עשו, למה ומדוע הנכד חושים בן דן, דווקא הוא היה הקנאי

להרוג את עשו הרשע, למה?!

בכדי להבין, נסביר גמרא במסכת כתובות דף ס"ב.

הגמרא מספרת שרבי חנינא בן חכנאי נסע ללמוד תורה. כמה זמן למד? שלוש עשרה שנה

ברציפות למד תורה בישיבה.

כששב לעירו לאחר שלוש עשרה שנה, השתנו שבילי המקום - הרחובות קיבלו שמות אחרים,

בנו בהם בניינים, סללו כבישים חדשים. עד שרבי חנינא פשוט לא הכיר את הדרך לחזור לביתו.

הרבי הגדול רבי חנינא בן חכנאי נעמד על פרשת דרכים והבין שכל העיר השתנתה.

מה עושים? ללכת ולשאול את העוברים ושבים איפה אני גר? זה משונה. מה עשה? עמד

על יד מעין באר המים והמתין אולי ישמע שמוזכרים את שמות בני משפחתו - כאשר

יבואו לשאוב מים.

לפתע הוא אכן שמע אומרים שבתו של רב חנינא בן חכנאי מגיעה לדלות מים.

כשהבין שזו בתו (הוא לא הכירה שהרו שלוש עשרה שנה לא ראה אותה) המתין לה,

וכאשר סיימה לדלות ונטלה את הפח עם המים - צעד אחריה, עד שהגיעו לכיבתם.

ובבית?, אומרת הגמרא שהרבנית עסקה בניפוי קמח לאפיית הלחם. היא הייתה

כפופה לעבר קערת הקמח בשעת הניפוי. ופתאום "סוי ליבה" - ומרוב ההתרגשות מתה.

מה הפירוש "סוי ליבה"? רש"י מבאר: "ראה ליבה, כלומר נדמה לליבה פתאום שזה

בעלה". מה פירוש הלב ואה?

אם הייתה עומדת ישר עם מבט העיניים, אזי עד שהעיניים היו נותנות את הטלגרמה ללב (מליונית השניה) בינתיים, ההרגש היה מוסתן ומצטנן מעט, אבל אצלה פעל הלב - הרגשת הלב פעלה אצלה יותר מההרגש העיניים, העיניים היו בקמח אבל הלב הרגיש. בפתאומיות. לפני שהעיניים השלימו את ראייתן. לא היה רגע של הצטננות, וכיון שלא היה שבריר שניה של הצטננות - מתה במקום. הודיעו רבי חנינא ו"אמר: רבונו של עולם, ענייה זו זה שכרה, בעי עלה רחמי וחיה" כאשר ראה שמתה התפלל ועשה לה תחיית המתים.

רבתי. כשהאחים עמדו ליד עשו, התחילו להתווכח אתו: "אה, למה אתה לא נותן

לקבור את אבא שלנו?"

עשר השיב: "אני בכור".

אמרו לו: "הרי מכרת את המקום. בנדיט שכמוך!, הרי כתבתם חוזה". "היכן

החוזה?"

"במצרים".

"נו, תביאו".

שלחו את נפתלי.

הם החלו לנסות לדון עם עשו, להכנס עמו למשא ומתן בדרכים אחרות להראות

לעשיר את החוזה אולי כן יתחרט) ואז ההרגש הצטנן (דק מן הדק) אבל חושים בן דן

שלא שמע את הטענות של עשיו כיון ש"יקירא אודניה" חרש באוזניו, הוא נשאר עם

הרגע הראשון של הצער, הוא לא שמע כלום אלא רק ראה איך שעשיו לא נותן לקבור

את הסבא, דמו רתח - ונטל את ראשו מעליו. אצלו לא היה אפילו שבריר שניה של צינון.

(אנו לא באים להבין באבותינו הקדושים, אלא רק התעוררות לעצמינו).

רבתי, הלב שלנו צריך לבעור ביראת אלוקים, - מסיים רבי שבתי את הדרשה

הלוחטת - ואיך אמרה הרבנית מטריסק: "דע לך, אם הלב בוער, כן צועקים. רק תלוי

איפה הלב בוער. אם הוא לוחט בתפילה, בוער ביראת שמים, או בדברים בטלים...". אי,

אי. ע"כ מלהגיד.

ר' חיים שמואלביץ מרתין שעצם הויכוח מקרר ואפשר שלהיות עם רשע כמותו

זה היה מקררם חיים

שאל מרן רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, "מה כתוב כאן?..."

וכי השבטים לא הרגישו שאביהם מוטל בבזיון וקבורתו מתעכבת, מדוע הם סבלו

מזב זה והסכימו להמתין עד שנפתלי יביא את ה'שטר-מכירה' ממצרים, ואילו הנכד

חושים בן דן הרגיש שאבי אבא מוטל בבזיון, וחרד לכבודו של הסבא, ומיד

פתר את הבעיה.

ותירץ שכתוב כאן בגמרא יסוד גדול, וזה הלשון [ב"שיחות מוסר" המסודר מהדש

בעמוד ת"י: "אלא הן הן הדברים, הם דנו והתווכחו עם עשיו, והיו סבורים בכל דיבור

וטענה שאמרו לו, הנה בזה אנו מנצחים אותך, ומדיבור לדיבור ומשאלה לתשובה היה

יעקב מוטל בבזיון, ומתוך כך הורגלו למצב, כי טבעו של אדם שהוא מתרגל למצב

הגרוע ביותר. לא כן חושים בן דן, שהיה כבד שמיעה, הוא לא ידע כלל על הויכוח

שביניהם, לעיניו נתגלה פתאום המצב הקשה: "אבי אבא מוטל בבזיון", ומיד "שקל

קולפא מחייה ארישיה", הוא שלא נתרגל למצב, לא היה יכול לסובלו, ושם קץ לענין

בלי שהיותו. ע"כ.

ולמדנו מזה יסוד גדול, שעל ידי משא ומתן מתקרר הענין, והרגש מתרגל יותר

ויותר למצב הלא רצוי, וממילא, אם אתה נכנס למשא ומתן אתה מרגיש שאתה מוכרח

להוריד ואתה מוריד מהעמדות שלך. זה דרכו של משא ומתן, כשיש משא ומתן

מתרגלים לעמדות שכנגד ומתפשרים, אבל חושים בן דן ש"יקירן ליה אודניה", הוא

כבד שמיעה, הוא לא נכנס למשא ומתן, ולכן הוא רואה את המצב כמות שהוא, ש"אבי

אבא מוטל בבזיון", ובמצב כזה שלא נכנסים למשא ומתן, לא מתרגלים למצב, וממילא

אין מקום לא לויתורים ולא לפשרות, ולכן צריך מיד - כמה שיותר מהר - לגמור את

הענין.

וכך גם אצלנו עמ"י התרגלו לניסים והודו אבל לא עם כל הלב כמו יתרו שלא הורגל

לכן הוא הורה בלב שלם

ועוד יש לומר שמה שיתרו הודה אין זה חכמה כיון שלא הודה על נס שנעשה לו אלא הודה על נס שנעשה לאחרים, והיות זה לא נעשה לחו והוא אינו מחויב להכיר על זה טובה וזה בהקדים את מה שכתוב בתורה ויהי כאשר שמע עבד אברהם את דבריהם וישתחו ארצה לה' (בראשית כד נב) וכתב רש"י מכאן שמוזכרים על בשורה טובה. וצ"ב שהרי בגמ' מבואר שמיום שברא הקב"ה את עולמו לא היה מי שיודהו עד שבאה לאה והודתה ומשמע שלאה היתה הראשונה שהודתה.

ברכות (ז): ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי: מיום שברא הקדוש ברוך הוא את עולמו לא היה אדם שהודה להקדוש ברוך הוא עד שבאתה לאה והודתו, שנאמר הפעם אודה את ה'.

ואילו אצלינו רואים שאליעזר היה הראשון שהודה

אלא ביאר האבן ישראל (ביאורי אגדה א עמוד קכו) בהקדים מה שקשה עוד, וכי האבות לא הודו לה' ובפרט שהרי קימ"ל שעל לידת בן צריך לומר הטוב והמטיב ובודאי שאברהם אבינו שקים את כל התורה כולה ואפי' עירובי תבשילין (קידושין פב). בירכה. ואיך אמרו שלא היה אדם שהודה עד שבאה לאה והודתה. ועוד למה לאה לא הודתה על הבן הראשון.

אלא תירץ שכל ההודאות היו על הטובה אבל לאה היתה הראשונה שהודתה על הרעה שהתברר שהיא טובה שהרי בתחילה היתה שנואה ליעקב ובזכות זה היא נטלה יותר מחלקה בבן הרביעי ולכן הודתה על עצם זה שהיתה שנואה ובזכות זה זכתה ליטול יותר מחלקה וזה היתה ההודאה הראשונה בעולם על הרעה ולכן היא הוזכרה ולא אליעזר עבד אברהם שהודה על הטובה וכן לא אברהם אבינו.

ורבינו הבן איש חי בבן יהודע תירץ בזה שאין זה חכמה להודות בדבר שאדם אחר הוא זה שחייב את ההכרת הטוב וכל החכמה היא כאשר אתה הוא זה שחייב את ההכרת הטוב וז"ל הבן יהודע 'מיום שברא הקדוש ברוך הוא את עולמו לא היה אדם שהודה. הקשה הצ"ח ז"ל למה כאן נקט עולמו ובמאמר הקודם דנהג הוא גם כן מן ר' שמעון בן יוחאי נקט העולם? ונראה לי בס"ד נקט הכא עולמו להודיענו לפי דרכו טעם למעלת ההודאה שנשתבחה בה לאה, מפני כי המודה להשם יתברך על הטובה שהגיעה לו הרי זה יש לו אמונה בהשגחה, דלא אזיל בתר דיעות הנפסדים המכחישין בהשגחה ותולין הכל בטבע, וידוע כי האמונה בהשגחה היא עיקר גדול, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל בא חבקוק והעמידן על אחת שנאמר (חבקוק ב' ד') וצדיק באמונתו יחיה, ובזה הדיבור ששינה ואמר את עולמו רמז ענין ההשגחה, כי המכחישים אומרים אין זה עולמו של הקב"ה דאין משגיח בו אלא מסרו למערכת הכוכבים ומזלות לשלוט בו. והרב פתח עינים ז"ל הקשה דאמרו רבותינו ז"ל אדם הראשון אמר מזמור שיר ליום השבת טוב להדות לה: עיין שם, ונראה לי בס"ד לא מציינו שהודה בפועל אלא אמר טוב להדות לה, משא"כ לאה אמרה אודה ה' שאמרה הודאה בפועל, ולא עוד אלא שעשתה זכר להודאה שקראתו יהודה, אמנם עדיין ק"ל בזה דאמר מלכי צדק (בראשית יד, כ) ברוך אל עליון אשר וכו', וכן אליעזר אמר (בראשית כד, כז) ברוך ה' אלהי אדני אברהם וכן ויקוד וישתחוה שכל זה הוא ענין הודאה, ונראה לי הכי קאמר לא היה אדם שהודה להקב"ה על טובת עצמו עד שבאה לאה.

וצ"ב מה ההבדל בין אם מודה על נס שנעשה לו או שמודה על נס שנעשה לאחרים.

וכן מבואר בפחד יצחק

אלא נראה לבאר בהקדים דברי הגר"י הוטנר זצ"ל בספרו פחד יצחק (חנוכה מאמר ב פרק ב), בבנין המילים של לשון קודש, נודמנו לפונדק אחד שני מושגים, הבעת החזקת טובה, והסכמה לדעת הצד השני, לשני המושגים הללו יש בלשון קודש ביטוי משותף 'הודאה', הודאת בע"ד פירושה הסכמה לדבריו של הצד השני, הודאה על העבר פירושה הבעת החזקת טובה על מעשה חסד, הסברת השיתוף הזה היא כי בתכונת נפשו של האדם טמונה היא השאיפה להיות סמוכה על שולחן עצמה מבלי להזדקק לעזרתו של הזולת, ובשעה שאדם מביע את הכרת טובתו לחבירו ונותן לו תודה, באותה שעה יש כאן הודאת בע"ד, כי בפעם הזאת אמנם לא עלתה בידו והיה עליו להשתמש בטובתו של הבירו, באופן שהשורש הנפשי העמוק של כל הבעת תודה הוא מעשה הודאה, ועל אחת כמה וכמה שכן הוא הענין בין אדם למקום, 'עיר פרא יולד' ובטבע הפרא של כל אדם גנוזה היא ההנחה של כוחו ועוצם ידי עשה לי את כל החיל הזה, ובשעה שהוא מקריב את תודתו למקום, הרי זו הודאה כי לית ליה מגרמיה כלום.

והוסיף על זה הגר"ד כהן שליט"א בספרו זמן שמחתנו (עמ' תכא-ב) שהדברים מפורשים בילקוט שמעוני (בראשית רמז קכו) א"ר לוי' לא יגרע מצדיק עיניו, דוגמא דידיה לאה תפשה פלך הודיה ועמדו כל בניה בעלי הודיה, יהודה יזכר יהודה ואמר צדקה ממני. דוד 'הודו לה' כי טוב'. דניאל 'לך אלקא דאהבתי מהודה ומשבח אנא'.

וצ"ב שיש כאן ערבוב בין שני סוגים של הודאה, דבלאה ודודו ובדניאל ההודאה היא במהלך של הלל והודאה שבא מתוך הבעת טובה, וביהודה ההודאה היא ענין אחר לגמרי, שהיא הודאה במהלך של הודאת בע"ד והסכמה לדעת הצד השני.

ולפי דברי הפחד יצחק, הדברים מבוארים היטב, והכל ענין אחד, וגם ההודאה של הבעת טובה היא הודאה של הודאת בע"ד, רתוכן ההודאה הוא ההכרה שכל מה שקבלתי הוא מטובתו של הקב"ה, ולפיכך ענין ההודאה של לאה, שבאה להביע תודה להקב"ה על לידת יהודה, הוא בשורש אותה ההודאה של הודאת בע"ד שהודה יהודה ואמר צדקה ממני, שההכרה וההסכמה לצד השני היא עצמה הודאה של הבע"ד.

וכן יש מקור לדברים אלו בדברי הגאון בעל עונג יו"ט בהקדמה וז"ל יע"כ אמר לך אזבח זבח תודה ובשם ה' אקרא' שעל ענין זה אזבח זבח תודה, שקרבן תודה הוא לשון הודאה, ואין ענין הודאה נופל אלא על מה שאדם יכול לכפור בו ומודה בו, זה מיקרי הודאה, אבל מה שאינו יכול לכפור בו, לא מיקרי הודאה, כמבואר בחו"מ לענין מודה במקצת, ולזה אמר אחרי שפתחת למוסרי לעשות נגד רצונך, לכן לא כן אנכי, רק אזבח לך זבח תודה ובשם ה' אקרא, להודות כי הכל ממך עילת כל העלות וסיבת כל הסיבות. ע"כ דברי מהרי"ט.

ומבואר, שדימה הא דבעינן מודה בדבר שיכול לכפור בו במודה מקצת הטענה לומר דגם בהודאה שבאה במהלך של תודה והלל צריכים שתהיה בדבר שיכול לכפור בו ובע"כ דתרוייהו ענין אחד בשורש ענינם. (ע"כ דברי הגר"ד כהן).

הרב היים בן המו שליט"א

גר הצדק יתרו זוכה שפרשה שלמה בתורת הנצח כתובה על שמו, מה שלא זכו אבות העולם, ולא סתם פרשה אלא פרשת מתן תורה, כמו כן זוכה יתרו שנוספה לו אות בשמו, בתחילה הוא נקרא יתר, על שם שיתר פרשה בתורה על שמו והיא פרשת (שמות יח-כא) "ואתה תחזה מכל עם..." היא העצה שנתן למשה להסמיך שרי אלפים, שרי מאות, שרי חמישים ושרי עשרות שיעזרו לו לשפוט את העם, וכאשר בא למחנה ישראל וקבל עליו עול מלכות שמים, נוספה לו אות ו' בשמו ונקרא "יתרו", יתרו גם זוכה שמבני בניו ישבו בלשכת הגזית, כ"כ הוא זוכה להיות מחוסן כנגד קללתו של בלעם, כפי שבלעם עצמו אומר (במדבר כד-כא) "וישא את עיניו וירא את הקיני (יתרו) ויאמר איתן מושבך, ושים בסלע קינך" אומר בלעם יתרו, זכית וישבת עם איתני ארץ, האבות הקדושים, ולכן איני יכול לקלל אותך, וכן זכה להיות חותנו של אב הנביאים.

ננסה להבין מה מאפיין את אישיותו של יתרו, ואיך זכה למעמד כה רם? כ"כ התורה כותבת (יח-א) "וישמע יתרו כהן מדיין, חותן משה", לכאורה שני תארים סותרים, מחד כהן לעבודה זרה, ומאידך חותן משה? כ"כ שואלים חז"ל "וישמע יתרו" מה שמועה שמע ובא? ותרצו קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, שמועות אלו גרמו ליתרו לעזוב את מעמדו הנכבד, את קהילתו, את ארמונו, ולבוא ולהצטרף למחנה ישראל, ויש להבין הרי שמועות אלו לא היו מנת חלקו של יתרו בלבד, אלא כל העולם שמע, שהרי על קריעת ים סוף נאמר (יד-כא) "ויבקעו המים" ולא ויבקע הים, ודרשו חז"ל שכל המים שבעולם נבקעו, וכל כך למה? כדי לפרסם את הנס שנעשה לעם ישראל בכל העולם כי אז לא היו אמצעי תקשורת, גם כדי לבלבל את המצרים שיחשבו שזו תופעת טבע, שכן אפשר להבין שהים נקרע כדי שעם ישראל יעברו בתוכו, אבל סתם בריכת מים לשם מה היא נבקעת? שינוי חובק עולם זה גרם להתרגשות גדולה וכפי שאומרת התורה "שמעו עמים יהגוון, חיל אחז יושבי פלשת, נמוגו כל יושבי כנען", כלומר את נס קריעת ים סוף כל העולם שמע, ומדוע אומרת התורה וישמע יתרו?

כמו כן מלחמת עמלק מלחמה שלא התנהלה בדרך הטבע אלא, כאשר ירים משה את ידו וגבר ישראל, וכאשר יניח את ידו וגבר עמלק, וכתוב (יז-ג) "ויחלוש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב", ודרשו חז"ל כיצד החלישם? קיצץ להם את בהונות ידיהם, ובהונות רגליהם, וכך פיזר אותם בכל העולם, והם הפכו בגופם להיות מפרסמי הנס, כאשר שואלים אותם היכן הבהוהם הם מספרים על המלחמה עם עם ישראל, נמצא שגם נס זה התפרסם בכל העולם, ומדוע נאמר וישמע יתרו, כאילו שרק הוא שמע? אלא באמת קריעת ים סוף, ומלחמת עמלק, לא רק יתרו שמע אלא כל העולם שמע, והסיבה שנאמר וישמע יתרו מפני שכל העולם שמעו והתרגשו ואפילו פחדו, אבל הם נשארו באותו המקום ובאותה תפיסת עולם, מה שאין כן יתרו שמעו והשמיעה גרמה לו להתנתק ממדיין ולבוא אל מחנה ישראל ולהיות גר צדק.

יתרו הופך להיות סמל ודוגמה של "אדם המחפש את האמת", יתרו היה חדור מטרה, בעל חוש ביקורת שאפילו את משה ביקר, אבל בעיקר היה מבקר את עצמו, ועם הזמן הוא משמש כאבטיפוס שממעמד של מכהן מדיין, הוא הופך להיות חותן משה, כאשר את הכוח למהפך זה הוא שואב ממילת המפתח הפותחת את הפרשה "וישמע יתרו".

הרב ר. קרלינשטיין מספר על אחת מנסיעותיו למסור שיעור תורה, המונית בה נסע הגיעה סמוך ליעד אלא שנערים עמדו בחצר מה שמנע מהנהג להמשיך בנסיעה, צפצף נהג המונית כדי שיוזו, והנערים נשארו עומדים ללא כל תזוזה, חזר הנהג וצפצף פעם שנייה ושלישית ואין שינוי, הוציא נהג המונית את ראשו מהחלון וצעק להם לזוז, אמר אחד הנערים שמענו, שמענו, אמר הנהג אם שמעתם תזוזה, הרב התפעל מהמשפט, "אם שמעתם תזוזה", אומות העולם שמעו את הרעש הגדול ואת עוצמת ניסי קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, אבל הם לא זזים, יתרו שזומע וזו ממקומו, כמו שמבאר רש"י מה שמועה שמע, ובא? לא רק שמע אלא בא.

על הפסוק (דברים ד-ט) "וידעת היום והשבות אל לבבך" פסוק זה משוכן בשבח הנפלא שאנו אומרים שלוש פעמים בכל יום, "עלינו לשבח" כותב רבי ישראל מסלנט שאין לו לאדם להסתפק בידיעה אלא שהוא חייב לתרגם אותה למעשה, והיא יסוד גדול בעבודת ה'.

מוסיף רבי אליהו לופיאן לשם מה היה צריך יתרו לשמוע גם את מלחמת עמלק, מדוע לא הסתפק יתרו בנס קריעת ים סוף כדי לבוא ולהתגייר? ומבאר שמה שזעזע את יתרו לבוא למחנה ישראל היה דווקא מלחמת עמלק, על אף שנס קריעת ים סוף היה בסדר גודל הרבה יותר, יתרו מתבונן איך יתכן שלאחר נס קריעת ים סוף שגרם לרעש והתרגשות גדולה בעולם, מלאו לבו של עמלק לבוא ולהלחם בישראל, מכאן למד יתרו עד היכן יכולה מידת השנאה לטשטש את ההיגיון, ולהוביל את האדם להתאבדות, עובדה זו הניעה אותו לבוא ולהצטרף לעם הנבחר.

נקודה נוספת מלמד אותנו יתרו, כתוב (יז-ח) "ויבוא עמלק וילחם בישראל" אומרים חז"ל משל לאמבטיה רותחת שהיו הכל יראים להיכנס לתוכה, קם בן בליעל אחד, אמר אני אכנס לתוכה, ואף על פי שאכווה ממנה, אצננה לאחרי, כך היו כל האומות יראים מישראל, "חיל אחז יושבי פלשת, נמוגו כל יושבי כנען" בא עמלק ואמר אני אלחם נגד ישראל ואשבור את אותו הפחד שיש לאומות העולם, גם מתוך ידיעה שאפסיד במלחמה, אמר יתרו עמלק מקרר את האמבטיה, זה הזמן שאני ארתיח אותה על ידי שאקום ואעשה מעשה, יתרו הרגיש צורך וחובה להחזיר את אותה התרגשות, ואכן כאשר יתרו נטש את מדיין ובא למחנה ישראל, ומשה ואהרן וכל ישראל יצאו לקבל את פניו וערכו לו סעודה גדולה הדבר היכה גלים ומעשה זה אינו והחזיר את ההתרגשות.

לכן בהמשך פונה משה ליתרו ואומר לו להצטרף לעם ישראל בדרכם לארץ, (במדבר י-לא) "והיית לנו לעיניים", משה בקש מיתרו שישמש דוגמה במסע הארוך במדבר, לכל חלושי האמונה שטלמולי הדרך יגרמו להם לריפיון, לכן זכה יתרו שדווקא פרשת מתן תורה תקרא על שמו, כי דמותו מלמדת עד היכן על האדם לא להסתפק בידיעה את בהשבה אל המעשה.

יסוד זה סיכם הקב"ה במשפט קצר אך ממצא בספר (ישעיה נה-ג) "שמעו ותחי נפשכם".